

KNNV

Vogelwerkgroep

De Bevelanden

Mededeling no. 31

**Inventarisatie Huis- en Oeverzwaluwen op
De Bevelanden**

2007

(Provincie Zeeland)

**Niels de Schipper
2007**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Beschrijving onderzoeksgebied	4
Het weer in het broedseizoen van 2007	5
Werkwijze	6
Resultaten :	8
<i>-Hals van Zuid-Beveland</i>	9
<i>-Zuid Beveland</i>	10
<i>-Noord Beveland</i>	13
Evaluatie	14
Conclusie	16
Discussie	17
De Oeverzwaluw	18
Dankwoord	19
Literatuurlijst	20

Inleiding

Ook dit jaar is het wederom gelukt om de Zeeuwse Bevelanden gebiedsdekkend op broedende Huiszwaluwen te inventariseren, alweer voor het vijfde jaar op rij.

Dit natuurlijk dankzij de enthousiaste Huiszwaluwentellers van Vogelwerkgroep de Bevelanden maar ook door enkele tellers die geen lid zijn van de onze Vogelwerkgroep. Evenals in andere jaren is er ook in 2007 weer zeer nauwgezet te werk gegaan en zullen de resultaten het werkelijke aantal zeer dicht benaderen.

Na een korte beschrijving van de Bevelanden, het weer in het broedseizoen en de gevolgde werkwijze, worden de resultaten besproken van de inventarisatie die in de zomer van 2007 werd uitgevoerd op de broedende Huis- en Oeverzwaluwen.

Voor een uitgebreide bespreking over de Huiszwaluw, het voorkomen in Zeeland en de historie van de Huiszwaluwkolonies op de Bevelanden verwijs ik naar het rapport van 2003.

Oude rapporten (2003- 2006) over de inventarisaties van de Huiszwaluw op de Bevelanden zijn tegenwoordig ook te downloaden op: www.vwgdebevelanden.nl

Beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft de Hals, Zuid en Noord-Beveland (47.000 ha).

De Hals van Zuid-Beveland heeft een totaaloppervlak van circa 120 vierkante kilometer. En bevindt zich grofweg tussen het Schelde-Rijn kanaal en het kanaal door Zuid-Beveland. Het landschap wordt gedomineerd door grootschalige akkers en in mindere mate fruitteelt. Langs de Oosterschelde en Westerschelde bevinden zich enkele schorregebieden. Aan de oostkant bevindt zich het Markizaat, een groot zoetwaternatuurgebied. De Hals telt 11 dorpen, 6 gehuchten en enkele oude boerenhofsteden.

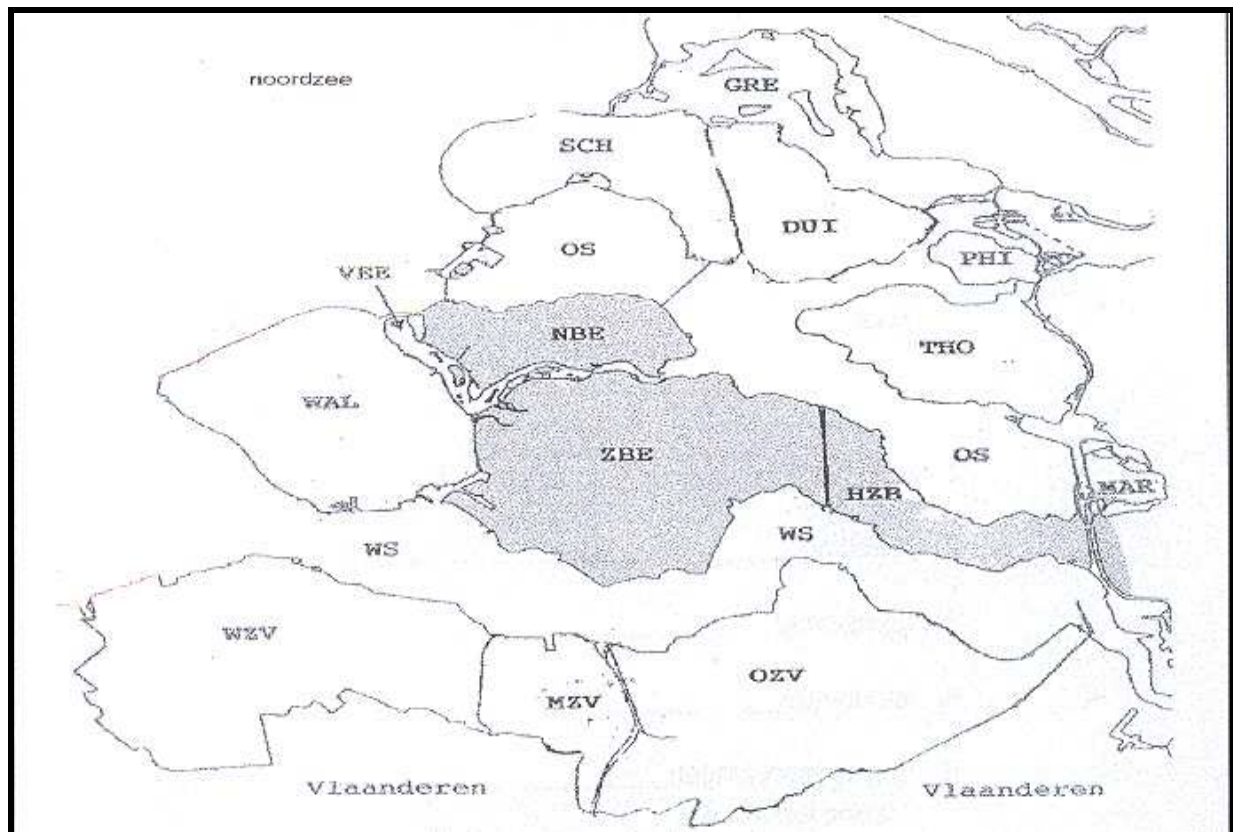
Zuid-Beveland bevindt zich tussen het kanaal door Zuid Beveland en de Sloedam en is circa 250 vierkante kilometer groot.

Het gebied bestaat uit polders waar veel akkerbouw, fruitteelt en in mindere mate veeteelt wordt bedreven. Alleen in de Zak van Zuid-Beveland komt nog oudland voor met kleine polders omringd door bloemrijke dijken. Aan de noordkant bevindt zich het Veerse Meer, een brakwatermeer voor veelal recreatief gebruik.

Zuid-Beveland telt naast de stad Goes 14 dorpen en 6 gehuchten.

Noord-Beveland is circa 100 vierkante kilometer groot en ligt tussen de Oosterschelde en het Veerse Meer in. Hier wordt het landschap gedomineerd door grootschalige akkerbouw en wat veeteelt. Aan de noordzijde bevinden zich enkele inlagen die natuurgebied zijn.

Noord-Beveland telt 5 dorpjes en 2 gehuchten.

Het weer in het broedseizoen van 2007

Het weer is enorm van invloed op de broedresultaten van vogels, zo ook op die van de Huiswaluw. Zijn de temperaturen laag en regent het veel dan zullen er maar weinig insecten zijn en is het niet mogelijk om veel jongen groot te brengen, waardoor de aantallen drastisch kunnen dalen. Het afgelopen jaar is hier een goed voorbeeld van maar daar later meer over.

April was uitzonderlijk zacht en zonnig en vooral droog. Met een gemiddelde temperatuur van 13 graden de warmste ooit sinds 1726. Met 280 uren zonneshijn was het zeer zonnig in april. En de hoeveelheid neerslag was ook bijzonder namelijk nul millimeter.

Mei startte net zo als april warm, zonnig en droog maar daar kwam al snel verandering in. Zodoende gaat mei 2007 als erg nat de boeken in. Er viel gemiddeld zo'n 70 mm neerslag. De gemiddelde temperatuur was warm met 14 graden. De zon scheen gemiddeld 200 uur.

Juni had een zomerse start maar daarna werd het vrij somber en vooral ook nat. Er viel gemiddeld zo'n 100 mm neerslag en op 8 juni trok er een zwaar regen complex over Zeeland waar plaatselijk meer dan 50 mm uit viel. Het aantal uren zon bleef ook ver achter met 140 uur in Vlissingen. Wel was het warm met een gemiddelde temperatuur van zo'n 17 graden.

Juli verliep voor zomerliefhebbers teleurstellend met aanhoudend wisselvallig weer. Vrijwel de gehele maand bepaalden depressies het weer waarbij op een aantal dagen veel neerslag viel. Ook waren er nog een heuse zomerstormen op 24 en 26 juli met zelfs windkracht 8. Ondanks het sombere weer hadden we het normale aantal uren zon, zo'n 200 namelijk. De gemiddelde temperatuur van 17 graden was eveneens normaal te noemen. Met een gemiddeld van 155 mm neerslag was juli de op één natste ooit sinds 1906.

Augustus was dit jaar de beste zomermaand. We hadden zelfs enkele tropische dagen. De gemiddelde temperatuur was normaal met 17 graden. Het was wel vrij droog met zo'n 50 mm neerslag en het aantal zonuren was normaal met gemiddeld 200 uur.

In **September** hield het wisselvallige weerbeeld, dat zo kenmerkend was voor de afgelopen zomer periode aan. De temperatuur was gemiddeld met 14.8 graden. En de zonneshijn was iets meer dan normaal met 150 uren zon. Wel was het weer nat met 100 mm neerslag.

2007 was meteorologisch gezien een extreem jaar, we startten met een "warme winter" en dit werd voortgezet met een voorjaar met gemiddeld hoge temperaturen, maar vooral extreme droogte. Daarna volgde er een sombere en natte zomer. Enig pluspunt was dat de temperatuur gemiddeld hoog bleef.

Werkwijze

De Huiswaluwentelling is volgens de handleiding LSB kolonievogels/zeldzame soorten van de SOVON uitgevoerd (van Dijk 1996).

Dit houdt in dat ertussen de datumgrenzen van 15 juli en 15 augustus éénmaal bewoonde nesten zijn geteld. Deze tellingen zijn te voet of op de fiets uitgevoerd waarna de gegevens op veldkaarten werden ingevuld.

Onder bewoonde nesten wordt verstaan: nesten waar aan gebouwd word, nesten die voltooid zijn en nesten die in goede gave conditie zijn, nesten met jongen of waarin gebroed is. Daarbij wordt ook gelet op in en uit vliegende vogels en (verse) poepresten onder de nesten.

Alle woonkernen zijn zodoende geïntervieweerd en ook is het gehele buitengebied van de Bevelanden uitgekamd op broedende Huiswaluwen.

Kolonievogels en zeldzame soorten: Huiswaluw

Handleiding landelijke soortenonderzoek broedvogels (LSB)

Inventarisatie *Half mei tot begin september*

Datum grens *15 juni-15 augustus gehele dag*

Methode Minimaal eenmaal nesttelling tussen de datumgrenzen, bij voorkeur begin augustus. Bewoonde nesten tellen: nesten waar aan gebouwd word, nesten die voltooid zijn en die in gave conditie zijn (in en uit vliegende vogels) en nesten met jongen (let op uitwerpselen) Nieuwe nesten worden op een andere plaats gebouwd of oude nesten worden geannexeerd. Houdt rekening met door mussen bewoonde nesten, herkenbaar aan nestmateriaal (veren, stro en dergelijke) dat uit de nestopening hangt.

Interpretatie Hoogste aantal nesten aanhouden.

Nestbouw kan, vooral bij droog weer, enkele weken in beslag nemen.

Vestiging tot in juli; telling voor begin juli doorgaans onvolledig.

Biotoop Gebouwen of bouwwerken.

Hieronder een opsomming van alle geïnventariseerde woonkernen, dorpen en steden en hun tellers, zonder hun inzet was deze telling niet mogelijk geweest. Nogmaals dank hiervoor. Ook is door de tellers geheel het buitengebied van de Bevelanden geïnventariseerd waar gelukkig ook nog grote aantallen Huiszwaluwen tot broeden komen.

plaats	teller	plaats	teller
Zuid-Beveland		Zuid-Beveland	
Hansweert	Frank Nijse	Baarland	Jet Vermijn
Schore	Frank Nijse	Hoedekenskerke	Nel Minee
Biezelingse	Niels de Schipper	's Heer Abtskerke	Jeanet Wisse
Kapelle	Niels de Schipper	Sinoutskerke	Jeanet Wisse
Eversdijk	Niels de Schipper	Kwadendamme	Peter Boelee
Wemeldinge	Addy Snoep	Oudelande	Gijs van Zonneveld
Kattendijke	Rogier Boogaard	Ellewoutsdijk	Ton Stapels
Kloetinge	Niek Oele	Driewegen	Nanning-Jan Honing
Wilhelminadorp	Rogier Boogaard	Ovezande	Jeanet Wisse
Goesse Sas	Rogier Boogaard	Nisse	Peter Alblas
Goesse meer	Rogier Boogaard	Heinkenszand	Peter Alblas
Goes-Oost	Niek Oele	's Heerenhoek	Wannes Castelijns
Goes-Zuid	Rob van de Leur		
Oostmolenpark	Rob van de Leur	Noord-Beveland	
Over-Zuid	Rob van de Leur	Kats	Joop de Wild
Zonnewest	Rob van de Leur	Colijnsplaat	Jacomien Bakker
Goes-West	Ies Meulmeester	Kortgene	Nettie Wilderom
Goes centrum	Ies Meulmeester	Wissenkerke	Gert van Bergeik
Goes-Noord	Ies Meulmeester	Geersdijk	Bianca Bassant
Noordhoek	Ies Meulmeester	Kamperland	Gert van Bergeijk
's H-Hendrikskinderen	Ies Meulmeester		
Wolphaartsdijk	Merien van Loo	Hals v/d Bevelanden	
Oud-Sabbinge	Merien van Loo	Bath	Niels de Schipper
's Heer Arendskerke	Paul de Kort	Rilland	Niels de Schipper
Eindewege	Paul de Kort	Stationsbuurt	Niels de Schipper
Lewedorp	Kees Los	Krabbendijke	Niels de Schipper
Nieuwdorp	Kees Los	Waarde	Niels de Schipper
Borssele	Wim de Wilde	Oostdijk	Niels de Schipper
's Gravenpolder	Wim de Wilde	Kruiningen	Dick Reijnhout
Langeweegje	Peter Boelee	Yerseke	Addy Snoep

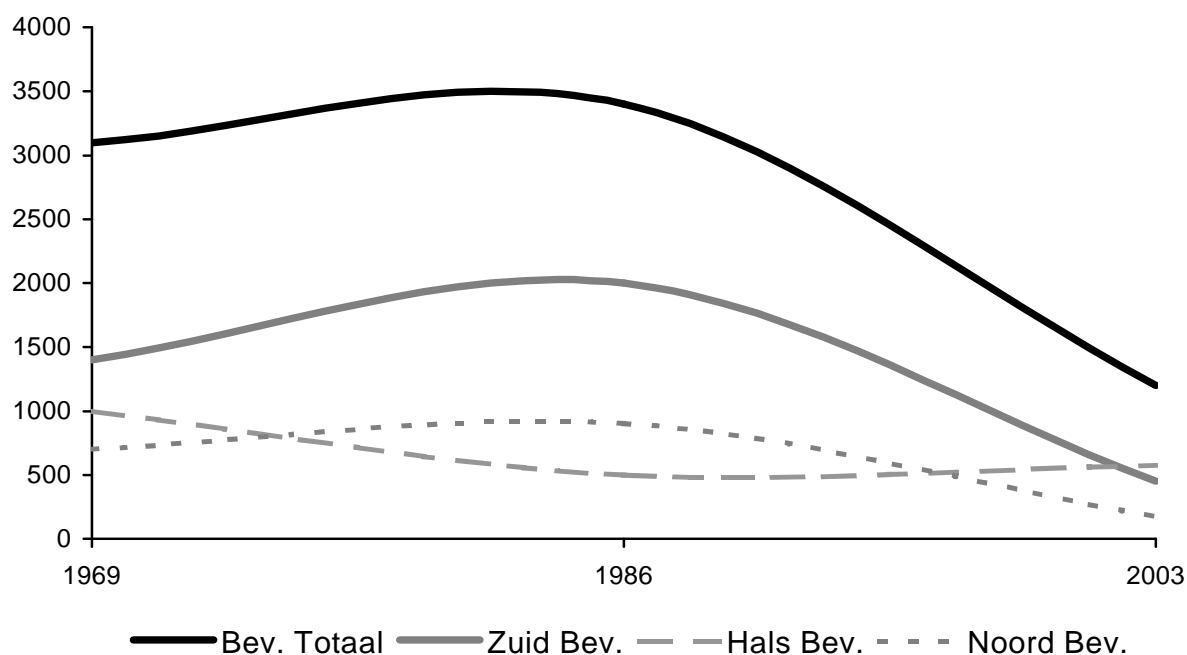
Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de telling in 2007. Voor een uitgebreide bespreking van de kolonies en hun historie verwijs ik naar het verslag van de telling in 2003.

Tijdens de telling van 2007 zijn er net zoals bij de eerdere telling ook nog een niet eerder opgemerkte kolonie gevonden. Deze is in de tabellen vet en cursief weergegeven,

Om het geheel wat overzichtelijk te houden is Zuid Beveland opgedeeld in de gemeentes.

Aantalverloop Huiszwaluwen op de Bevelanden (1969-2003)

Hals van de Bevelanden (744)

Gemeente Reimerswaal (744)

Vorig jaar konden we deze bespreking positief starten in Bath. Helaas wordt er dit jaar gelijk een trend gezet met de Huiszwaluwenstand in dit kleine dorpje. De aantallen namen hard af met zo'n 36 broedparen minder dan in 2006. Ook op andere locaties in de Hals werd deze afname vastgesteld maar gelukkig iets minder drastisch dan in Bath. Behalve dan rond de hoeve Seemaerte waar de boerderij van een nieuwe laag verf was voorzien en de Schalkhoeve waar de aantallen werden gehalveerd. Opvallend was dat er in en rond Krabbendijke geen sprake was van een afname maar wel een verschuiving van de broedlocaties. Vooral werden er in de nieuwbouwwijk veel nieuwe adressen opgetekend.

Hals van de Bevelanden	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
Bath		72	108	62	90	99
Rilland		134	143	123	86	63
Stationsbuurt		0	0	0	0	1
Valkenisse polder	49-42-42	7	8	8	-	-
Westhof	49-42-35	44	61	67	48	60
Middenhof	49-43-22	17	22	21	25	18
Schalkhoeve	49-52-13	14	26	42	40	49
Volkerdorp/Damespolder	49-44-32	0	0	0	0	0
Oostpolder hoeve	49-42-33	31	26	19	2	0
Krabbendijke		136	136	147	108	110
Waarde		96	102	102	88	46
Gemaal Waarde	49-41-44	5	12	8	6	4
Oostdijk		28	27	26	30	19
Uienfabriek Oostdijk	49-41-14	80	76	85	77	47
Kruiningen		19	17	19	14	4
Yerseke		36	49	36	31	16
Seemaerte (Zanddijk)	49-31-32	23	45	36	34	13
totalen		744	858	802	679	549

Enkele wetenswaardigheden uit 2007 zijn dat de grootste subkolonie (80) zich nog steeds aan de uienfabriek bevind nabij Oostdijk. Dat de grootste kolonie aan één gebouw op de Bevelanden zich aan de Westhof (44) bevind. Andere grote kolonies onder één dak waren Oostpolder hoeve (31) nabij Krabbendijke en de brandweerkazerne in Bath (38). En dit jaar is Krabbendijke (136) wederom het dorp met de meeste Huiszwaluwen van de Bevelanden, gevolgd door de winnaar van vorig jaar Rilland (134) en ook Waarde (96) mag niet ontbreken in dit lijstje.

Zuid-Beveland (790)

Gemeente Kapelle (140)

In de gemeente Kapelle bleven de aantallen wat achter met die van de telling uit 2005-2006. En ook dit jaar weer een paar opmerkelijke verschuiving in de aantallen Huiszwaluwen. Zo werden in Biezelinghe de aantallen broedparen weer ruim verdubbeld na een halvering in het vorige jaar. En in tegenstelling tot 2006 werden in Kapelle, Wemeldinge en Schore de aantallen zwaluwen weer eens gehalveerd. Ook de afname op de diverse buitenlocatie was opmerkelijk. Behalve dan de Hoeve Doeselaar waar de aantallen licht stegen..

Zuid Bev. (Gem. Kapelle)	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
Hansweert		13	26	22	15	6
Schore		12	27	11	5	5
Hoeve Doeselaar	48-38-24	18	14	15	7	-
Biezelinghe		23	10	27	22	13
Kapelle		13	33	39	33	23
Eversdijk		3	5	4	8	4
Klazinahoeve	48-37-45	4	6	6	25	20
Prinsenhof	48-37-45	1	4	7	3	-
Wemeldinge		37	50	43	28	21
Zwartenburg	48-28-41	16	19	17	14	14
totalen		140	194	191	160	106

Gemeente Goes (221)

In Goes Zuid werden er dit jaar 15 nesten gevonden tegen 11 vorig jaar en alles bij elkaar opgeteld van de stad Goes zowaar een lichte stijging van het aantal bezette nesten, namelijk van 39 naar 46 stuks. Op de Hoeve Mosselbank bleven de aantallen wederom stabiel op 19 nesten. In het Goesse Meer werden er dit jaar drie nesten opgemerkt, en ook op de Elzahoeve was het goed toeven gezien de verdubbeling van de broedparen.

De Stad Goes	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
Goes-Noord		0	0	0	3	3
Goes-Zuid		15	11	7	6	4
Goes Overzuid		0	2	0	0	0
Goes-West		0	0	2	2	1
Goes-Oost		0	0	0	0	0
Elzahoeve	48-27-33	8	4	0	0	0
Goes centrum		1	2	1	2	0
Zonnewest		0	0	0	0	0
Noordhoek		0	0	0	0	0
Oost molenpark		0	0	0	0	0
Goesse meer		3	1	0	0	1
Hoeve Mosselbank	48-27-14	19	19	11	3	0
Sub totalen		46	39	22	16	9

Eigenlijk mogen we ook dit jaar weer best tevreden zijn over de aantallen op het grondgebied van de gemeente Goes. Door de band genomen bleven de aantallen stabiel en in vergelijking met vorig jaar was er slechts een lichte afname. Enkele uitschieters in dit rijtje waren Kattendijke waar de Huiszwaluwenstand al jaren rond de acht paar zit en in 2007 verdubbelde naar maar liefst 17 paar. Opvallend is ook wel te noemen de lichte afname rond het Ooster- en Westerschenge gebied waar voorheen de aantallen toch redelijk hoog waren.

Zuid Bev. (Gem. Goes)	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
Kattendijke		17	8	8	8	5
Kloetinge		0	0	0	1	19
Waanskinderen	48-27-55	4	8	9	9	0
Goesse Sas		0	0	0	0	0
Wilhelminadorp		37	41	36	36	39
Blauwe wijk	48-26-15	11	18	16	3	3
Rode wijk	48-26-24	0	3	4	4	0
Wolphaartsdijk		24	21	24	15	20
Haven Wolphaartsdijk		0	0	0	0	0
Oud-Sabbinge		1	1	1	1	0
Sluis de Piet	48-25-22	11	17	12	8	5
Nieuw kraaijertsedijk	48-25-33	9	15	13	4	3
Veldzicht	48-25-12	13	21	28	19	21
Meerkoetweg 12	48-25-32	18	16	12	16	10
Eindewege		17	20	20	13	12
's Heer Arendskerke		7	6	10	7	12
's H-Hendrikskinderen		6	5	6	5	5
Totalen		221	239	220	165	163

Gemeente Borsele (429)

Vorig jaar konden we op het grondgebied van de gemeente Borsele een behoorlijke stijging vaststellen, en stegen de aantallen van 369 naar 439. Gelukkig werd dit getal ook in 2007 min of meer vastgehouden met maar een afname van 12 nestjes.

In s'Gravenpolder werd eindelijk dit jaar het "jojo" effect te niet gedaan en bleef de teller op een gelijk aantal staan. Leuk is ook om te zien dat Ellewoutsdijk zijn stijgende lijn blijft behouden. Nieuw is ook dat er bij de kolonie aan de Korte Zuidweg nabij Borsele nog een tweede kolonie is bij ontdekt met 19 nesten. Nabij Heinkenstrand werd er ook een nieuwe locatie bijgetekend te weten de 'Kousenband' en deze was goed voor een drietal nesten. Minder goed nieuws kwam er uit het gehucht De Graszode waar er een tien nesten minder werden opgetekend. Maar ook in Oudelande en Driewegen namen de aantallen opvallend af.

Hier volgen nog enkele wetenswaardigheden uit Zuid-Beveland. Het dorpje Ellewoutsdijk herbergde de meeste broedparen (55) en had tevens de grootste subkolonie op Zuid-Beveland. Gevolgd door Hoedekenskerke (45), Kwadendamme (42) en Wilhelminadorp en Wemeldinge beiden op (37) broedpaar. De grootse kolonie aan één gebouw op Zuid Beveland was dit jaar te vinden aan de Zomerweg in Ellewoutsdijk (30), gevolgd door de Magdalenahoeve met 29 bezette nesten en de derde plaats het Langeweegje met (20) nesten.

Zuid Bev. (Gem. Borsele)	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
's Gravenpolder		22	23	12	20	12
Weeldijk	48-37-53	9	11	11	7	8
Magdalenahoeve	48-37-23	29	22	29	23	18
Kwadendamme		42	42	42	37	6
Langeweegje		30	37	36	36	27
's Heer Abtskerke		20	22	18	15	8
Sinoutskerke		0	0	0	0	0
Nisse		7	6	5	14	6
Zwaakhoek	48-36-55	0	2	3	7	5
manege Brilljetjesdijk	48-46-23	4	12	4	4	2
Ovezande		2	2	3	3	3
Blazekop	48-45-25	0	0	8	19	-
Rietveldweg	48-45-14	1	2	7	6	-
Hoedekenskerke		45	45	23	26	14
Baarland		19	15	8	4	4
Oudelande		33	46	31	26	7
Ellewoutsdijk		55	43	36	39	35
Gemaal Ellewoutsdijk		6	6	0	0	0
Driewegen		6	13	2	0	2
Borssele		2	4	4	6	3
Korte Zuidweg	48-45-33	22	3	2	4	3
Hollestelleweg	48-45-14	8	9	10	5	4
' t Klompekot	48-45-23	14	17	16	16	
's-Heerenhoek		2	3	4	0	0
Lewedorp		17	11	0	0	1
Nieuwdorp		3	3	4	2	2
De Graszode	48-35-14	17	27	26	12	7
Stoofweg	48-35-21	4	4	10	8	5
Heinkenszand		5	2	10	12	0
Oudelandeweg	48-35-35	2	10	8	7	-
Kousendijk	48-35-25	3	-	-	-	-
Totalen		429	441	372	359	182

Noord-Beveland (245)

Gemeente Noord-Beveland (245)

Ook op Noord-Beveland was er over de hele linie wel een afname te constateren. Net zoals in de andere delen van ons werkgebied. Vooral aan de Emmelissedijk en op Kortgene daalden de aantallen broedparen drastisch. Alleen op Colijnsplaat stegen de aantallen met zes broedpaar. Dit is hoogstwaarschijnlijk het gevolg van het hoge aantal kunstnesten die door de jaren heen zijn geplaatst door Jacomien Bakker. Zo zie je maar weer dat een klein duwtje in de rug kan helpen bij onze Huiszwaluwen. Ga zo door Jacomien!!!!

Noord Beveland	atlasblok	2007	2006	2005	2004	2003
Kats		9	11	17	7	7
Kortgene		19	39	28	34	24
Prinsendijk	48-15-15	0	0	0	0	3
Hof Holland	48-15-15	37	45	30	25	
Colijnsplaat		46	40	57	68	49
Camping Orisant	42-56-33	3	4	3	2	2
camping mattenburg	42-56-32	2	2	3	2	0
Emmelissedijk	42-55-35	13	25	30	34	26
Wissenkerke		24	25	17	10	2
Kamperland		33	36	25	8	7
Geersdijk		22	27	24	32	26
Hoekhof	42-55-55	9	13	15	5	-
Baashuisweg	42-54-53	8	10	11	8	-
Stroodorp		0	0	0	0	0
Gr. Middenhof	42-54-51	1	2	4	2	-
Wilhelminahoeve	48-14-45	0	0	11	1	-
Mariahoeve	48-14-45	11	19	29	13	-
Schoonoord	48-15-32	8	11	11	-	-
Totale		245	309	315	251	146

Colijnsplaat was wederom weer het dorp met de meeste Huiszwaluwen (46) gevolgd door Hof Holland (37) en Kamperland (33). Ook dit jaar was de eerste plaats voor de grootse kolonie aan één huis op Noord Beveland wederom weggelegd voor Hof Holland met (37) nesten.

Evaluatie

Hals van Zuid-Beveland (744)

In de Hals van Zuid-Beveland werden in 2006 in totaal 858 nesten genoteerd een stijging van slechts 7 % in vergelijking met inventarisatie 2005. In de zomer van 2007 werden er precies 744 nesten geteld. Dit is een afname van zo'n 13 % in vergelijking met de vorige telling uit 2006. Opvallend was dat de daling op bijna alle locaties was waar te nemen. Dit variërend van enkele tot vele tientallen. Slechts op een enkele locatie zoals bijvoorbeeld in Krabbendijke bleven de hoge aantallen broedparen van vorig jaar gehandhaafd.

Het geschatte aantal in de Hals van Zuid-Beveland komt dan ook op zo'n 775 nesten.

jaar	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal broedpaar	549	679	802	858	744
Aantal verloop		+130	+123	+56	-114

Zuid-Beveland (790)

Op Zuid-Beveland werden tijdens de vorige telling 874 nesten vastgesteld en werden hier de aantallen broedende Huiszwaluwen op zo'n 900 stuks geschat. In 2007 werden er totaal 790 nesten opgespoord, zo'n 84 minder dan in 2006. Dit betekent een afname van ruim 9 %. Opvallend was dat in de Zak van Zuid-Beveland de afname maar minimaal was en dat rond zowel het Ooster- als het Westersche de aantallen juist opvallend afnamen. Een zelfde beeld was te zien in de stad Goes waar de aantallen stegen maar daarentegen daalden de aantallen in de gemeente Kapelle.

Het geschatte aantal broedparen van de Huiszwaluw zal zo om en nabij de 825 paar liggen.

jaar	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal broedpaar	451	667	769	874	790
Aantal verloop		+216	+103	+108	-84

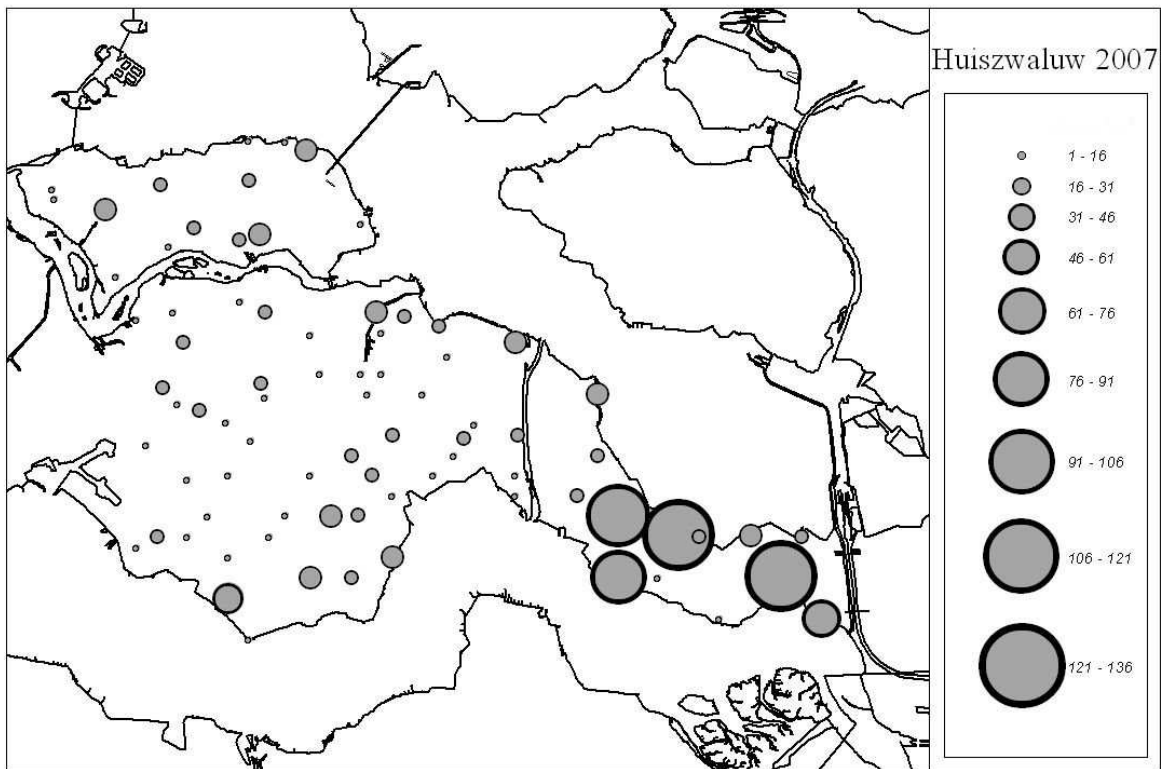
Noord-Beveland (245)

Op Noord-Beveland werden tijdens de vorige telling 309 nesten genoteerd, in 2007 werden er 245 bezette nesten gevonden Dit is een afname van ruim 16%, een behoorlijke daling dus.

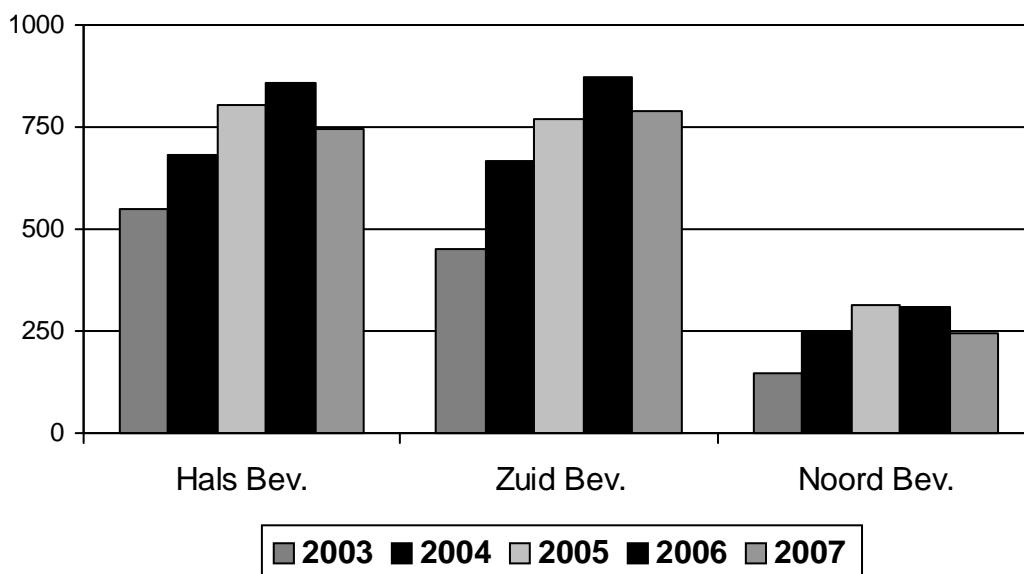
Het totale aantal nesten op Noord Beveland schat ik op 275 stuks voor het seizoen van 2007.

jaar	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal broedpaar	146	251	315	309	245
Aantal verloop		+105	+64	-6	-49

Verspreiding van de Huiswaluw op de Bevelanden in 2007

Aantalverloop deelgebieden 2003-2007

Conclusie

Tijdens de telling van 2007 werden op geheel de Bevelanden 1779 huiszwaluwnesten geteld. Het geschatte aantal broedparen op de Bevelanden voor 2007 komt dan ook op 1875 stuks.

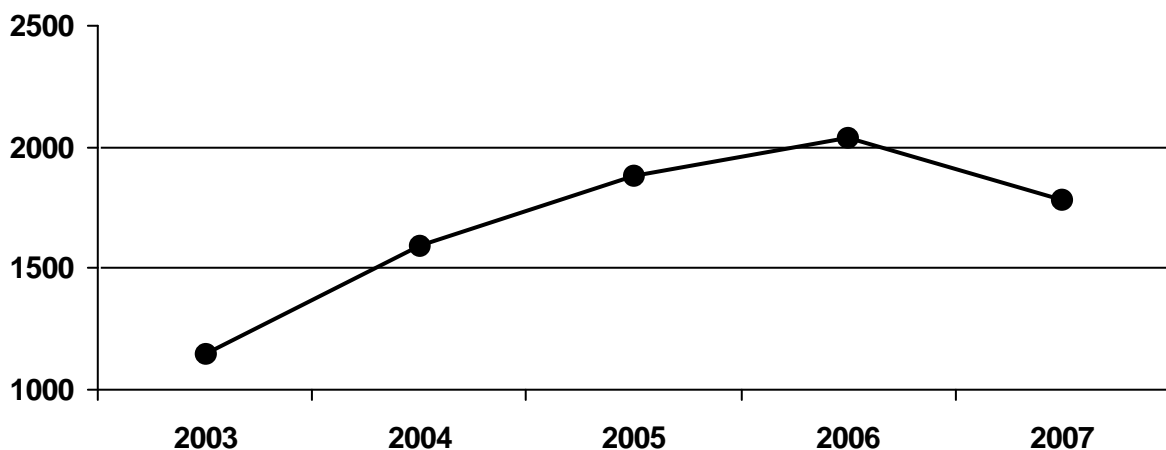
In 2006 werden er in totaal 2041 Huiszwaluwnesten opgespoord, dit jaar werden er 1779 stuks gevonden. Dit zijn dus 262 broedpaar minder dan in het broedseizoen van 2006. Dit aantal brengt ons tot een daling van 13% in vergelijking met de telling van vorig jaar. Toen stegen de aantallen nog met slechts 8%. Gaan we het aantal van 2007 vergelijken met die van 2003 hebben we gelukkig nog een stijging van 55%. Maar goed het aantal van 1779 nesten brengt ons ook weer terug naar het niveau van de telling van 2005.

Stijging per deelgebied in procenten (2003-2007)

	2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Hals Beveland	100%	+24%	+18%	+7%	-13%
Zuid-Beveland	100%	+48%	+15%	+14%	-10%
Noord-Beveland	100%	+72%	+25%	-2%	-16%

Dit jaar kwam er dus een abrupt einde aan de spectaculaire stijging die de afgelopen jaren werd vastgesteld. Waar hier precies de oorzaak van ligt is nog niet geheel duidelijk, maar zoals wel vaker in dit soort gevallen zal het een combinatie van diverse factoren zijn. Waarbij moet worden opgemerkt dat fluctuatie in de populatiestand van de Huiszwaluwen een natuurlijk fenomeen is. Maar toch zal ik proberen een klein voorzetje te geven over de mogelijke oorzaak hiervan in het volgende hoofdstuk.

Aantalverloop op de Bevelanden 2003-2007

Discussie

Waarschijnlijk werd de afname al in 2006 ingezet, althans de groei van de populatie was er toen al uit. Er werd slechts een stijging van 8 % vastgesteld in vergelijking met de telling van 2005. Dit was mogelijk het gevolg van het extreem warme zomer weer. Het was zelfs zo warm dat de nesten letterlijk van de muur vielen, soms met eieren of jongen en al. En deze extreme hitte werd weer gevolgd door een extreem natte augustus maand. Wat waarschijnlijk ook nog al wat jongen de das heeft omgedaan door voedselgebrek.

Zodoende vertrokken er al minder Huiswaluwen naar hun overwinteringsgebieden in Afrika. Tel daar bij op de verliezen die worden gemaakt tijdens de trek van en naar de overwinteringsgebieden en de verliezen die in Afrika werden geleden. Hierdoor hadden de Huiswaluwen waarschijnlijk al een slechte startpositie aan het begin van het broedseizoen. Eenmaal aangekomen in Zeeland bleek het een extreem droog voorjaar te zijn waardoor er mogelijk een tekort aan nestmateriaal was ontstaan. Zodat de restauratie en of nieuwbouw wat problemen opleverden. Alhoewel ik hierbij op moet merken dat het tekort van bouwmaterialen in vele gevallen ondanks de droogte niet echt overal een probleem was. Er was hier op de Bevelanden altijd wel een plekje met slik te vinden. Tel hierbij op de nesten die in 2006 al gesneuveld waren en die in het winterseizoen in verval zijn geraakt of verdwenen waren. Mogelijk was er hierdoor een tekort op de woningmarkt.

Ook zal er mogelijk door het extreem droge voorjaar en winter een voedseltekort zijn opgetreden, veel vliegende insecten hebben immers natte omstandigheden nodig om zich voort te planten. Zodoende hebben waarschijnlijk veel Huiswaluwen het besluit genomen niet tot nestbouw en broeden over te gaan, en zullen hun heil ergens anders hebben gezocht.

Vele tellers en huiseigenaren merkten dan ook terecht op dat de Huiswaluwen vroeg in het seizoen al aanwezig waren maar door de droogte al weer snel vertrokken. Helaas werd deze extreme droogte abrupt gevolgd door een zeer natte en sombere zomer wat wederom de voedselsituatie en mogelijkheden tot foerageren niet ten goede kwam. Wat op zijn beurt weer resulteerde in een behoorlijke afnemende aantallen voor het broedseizoen van 2007.

Ik hoop dan ook dat we in 2008 kunnen schrijven dat het weer een stukje beter gaat met onze Huiswaluwen op de Bevelanden.

Oeverzwaluwen op de Bevelanden

Ook voor de Oeverzwaluw verliep het afgelopen broedseizoen van 2007 wat minder glorieus. Mogelijk dat hier dezelfde problemen speelden als bij de Huiszwaluwen.

In de kuilen op het terrein van de 4x4 club werden er maar slechts 14 bezette nestholletjes vastgesteld. Vorig werden er hier nog 48 bezette nestholletjes geteld. Mogelijke oorzaak van deze achteruitgang hier is dat door de overvloedige regenval de meeste putten lange tijd vol met water stonden. Op het terrein van de motorcross club waren er ook wat minder nestjes 18 om precies te zijn tegen 50 paar in 2006. Een verklaring voor deze afname heb ik niet.

Gelukkig werd er wel dankbaar gebruik gemaakt van de door SBB speciaal aangelegde broedwand in het nieuwe natuurterrein "het Bathse Schor". Daar werden een totaal van 12 nesten geteld. En wat mij betreft mag deze wand nog wel wat verder uitgebreid worden.

Ook werd er dit jaar weer in het Sloegebied gebroed dit keer met 3 broedpaar in de van Citters haven.

Aantalverloop Oeverzwaluw per kolonie 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Bathse Schor	??	??	98	44
Sloe gebied	0	2	1	3

Dankwoord

Zeer dankbaar ben ik de volgende personen die de steden, dorpen en velden zijn ingetrokken om de Huiszwaluwen en hun nesten op te sporen: Ton Stapels, Frank Nijse, Addy Snoep, Dick Reijnhout, Niek Oele, Kees Los, Jet Vermijn, Peter Alblas, Ies Meulmeester, Paul de Kort, Rogier Boogaard, Wim de Wilde, Peter Boelee, Jeanet Wisse. Op Noord Beveland Bianca Bassant, Gert van Bergeijk, Nettie Wilderom en Andre Hannewijk. En nog een hartelijk welkom voor een aantal nieuwe tellers dit jaar; Merien van Loo, Rob van de Leur en Nannig-Jan Honing

Maar natuurlijk ook de mensen die geen lid zijn van onze vogelwerkgroep maar net zo enthousiast meetelden namelijk: Joop de Wild en Jacomien Bakker op Noord-Beveland, Gijs van Zonneveld in Oudelande en nog een nieuwe teller in Hoedekenskerke, Nel Minee.

Van de volgende personen mocht ik oude gegevens gebruiken: David Tempelman, Jethro Waanders en André Hannewijk. Zonder deze gegevens was het maken van dit rapport onmogelijk geweest. Nogmaals heel veel dank hiervoor.

Ook wil ik Mark Hoekstein bedanken voor het kritisch doornemen van dit verslag en het maken van de stippenkaart.

En natuurlijk niet te vergeten Addy en Rini Snoep die ook dit jaar weer de vermenigvuldiging van dit rapport verzorgden.

Ik hoop dan ook van harte dat al deze genoemde personen zich het volgende telseizoen ook weer net zo enthousiast in willen zetten als de afgelopen vijf jaar. Want vooral de lang lopende tellingen in een vast gebied zijn van zeer grote waarde voor de wetenschap, ik denk dan ook dat in de afgelopen jaren de fundamenten hiervoor gelegd zijn.

Dus maar op naar de volgende vijf jaar ???

Tenslotte.....

Is na het lezen van dit rapport uw interesse gewekt voor de Huiszwaluw en heeft u zin om komend seizoen ook wat telwerk te verrichten
Neem dan gerust eens contact op met mij.

Niels de Schipper
Tel. 0113-343304
E-mail: nielsde@zeelandnet.nl

Literatuurlijst

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Vergeer, J-W. & G. van Zuylen 1994. Broedvogels van Zeeland. Uitgeverij KNNV / Stichting Uitgeverij SOVON.

Van Dijk A.J. & Husting F. 1996. Broedvogelinventarisatie Kolonievogels en Zeldzame Soorten (handleiding Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels). SOVON, Beek-Ubbergen.

Van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken. SOVON, Beek-Ubbergen.

SOVON Nieuws. Nieuwsbrief van SOVON Vogelonderzoek Nederland 16, jaargang nummer 2 mei 2003. Beek-Ubbergen.

SOVON Nieuws. Nieuwsbrief van SOVON Vogelonderzoek Nederland 17, jaargang nummer 2 juni 2005. Beek-Ubbergen.

Tempelman, D. 1995. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de gemeente Borsele, in de jaren 1989-1995. Heelblaadje 13 (5): 4-13.

Werkblad Zomer Gasten in Zeeland van Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Nanning-Jan Honingh, Stichting Landschapsbeheer Zeeland. April 2002.

Bouw mee met de Huiszwaluw. Informatie folder van Vogel Bescherming Nederland, 2000.

Enkelaar.H. 1969. De Huiszwaluw als Broedvogel in Zeeland in 1969. De Composiet Derde jaargang nummer 5.

Waanders.J.1986. De Huiszwaluw als Broedvogel op Zuid-Beveland. De Kemphaan Vierde jaargang.

Waanders.J. 1988. De Huiszwaluw als Broedvogel op Noord-Beveland in 1988. De Kemphaan

Waanders.J. 1989. De Huiszwaluw als Broedvogel op Oost-Zuid-Beveland. De Kemphaan in 1987. De Kemphaan vijfde jaargang.

Internet sites

KNMI, de Bilt, www.knmi.nl

Vogelwerkgroep de Bevelanden: www.vwgdebevelanden.nl

